

Łempicka

malarstwo/painting

BOSZ
art

Tamara Łempicka
Paryż, około 1938

Tamara de Lempicka
Paris, circa 1938

Łempicka

malarstwo/painting

BOSZ
art

Tamara Łempicka (1898–1980) była obywatelką kilku cywilizacji. Z każdą potrafiła sobie poradzić. Niewątpliwie była silną osobowością, zachowując w każdej sytuacji klasę damy.

Dorastała w carskiej Rosji, między Warszawą a Petersburgiem. Jej rodzina była zamożna, poznała więc smak życia wolnego od kłopotów i przesiąkniętego luksusem. Zwieńczeniem tych lat były podróże do Włoch, gdzie młoda Tamara intuicyjnie przekładała mistrzostwo włoskich malarzy na swój geniusz. Sztuka była w jej świecie wyróżnikiem subtelności i wytworności, dlatego – jak inne panienki z dobrych domów – ćwiczyła swoje zdolności rysunkowe. Ale wtedy jeszcze nie przeczuwała w sobie artystki.

Revolucja październikowa zmiotła ten świat, zmuszając artystkę do zmiany sceny.

Kolejna cywilizacja – czyli Francja i Paryż – była bardziej wymagająca. Łempicka znalazła się tam razem z mężem, którego rewolucyjne więzienie całkowicie pozbawiło energii i radości życia. Musiała sama odbudować swoją pozycję i zarobić na życie. Szybko się zorientowała, że w Paryżu nie wystarczy być bogatym – trzeba być kimś niepowtarzalnym. Stała się więc damą, arystokratką i artystką. To było niezwykle ważne przeistoczenie. Postawiła się w pozycji aktorki na paryskim scenie. Sytuacja zmusiła ją do wglądu w samą siebie, ale także do przeniknięcia świata,

Tamara de Lempicka (1898–1980) was a citizen of a number of civilisations. She was capable of handling them all. Without a doubt she was a strong personality, and in each situation she maintained a ladylike demeanour.

She grew up in Tsarist Russia, between Warsaw and St Petersburg. Her family was wealthy, so she developed a taste for a carefree life of luxury. The crowning glory of those years came with her trips to Italy, where the young Tamara intuitively recognised the supremacy of Italian painters over her own genius. In her milieu, art was a mark of subtlety and refinement, and so – like other girls from good homes – she practised her drawing skills. But at that time she had as yet no prescience of being an artist herself.

The October Revolution wiped out that world, forcing de Lempicka to change her scene.

The next civilisation – France and in particular Paris – proved more demanding. Łempicka found herself there along with her husband, who – imprisoned during the revolution – had completely lost his vitality and joie de vivre. She had nobody but herself to fall back on to rebuild her position and earn a living. She soon came to realise that, in Paris, it was not enough to be rich – one had to be unique. She turned herself into a grand lady, aristocrat and artist. This was a significant metamorphosis. She became an actor on the Paris social scene. The predicament forced upon her an insight into her own psyche, but also

który zamierzała zdobyć. W sobie odkryła kobietę nieuległą, bezkompromisową, zaskakująco przenikliwą, wolną od strachu i głodną wszelkich rozkoszy. Francja lubi arystokratów i artystów. Tym pierwszym wybacza drobne podrobki, tym drugim nie wybacza niczego. Dla Tamary Łempickiej od razu było więc oczywiste, że musi odkryć w sobie przeczuwanego geniusza. Młodzieńcze ćwiczenia rysunkowe i posłuszeństwo ręki okazały się zbawienne. Osiągnęła to, co w malarstwie jest podstawą wybitności – krótką odległość między głową a ręką. Spełniła również drugi warunek wybitności – usłyszała głos czasu.

Lata dwudzieste XX wieku to okres radykalnych refleksji artystycznych. Dzieło było rozważane jako konstrukcja, struktura, dyskurs z historią i polityką, abstrakcja i ekspresja. Łempicka intuicyjnie wpisała się w ten proces i traktowała obraz jako syntezę rzeczywistości. Jej kobiety są wycięte z kartonu, a agresywne półcienie dodatkowo podkreślają ich rzeźbiarską sztywność. W tak namalowanych postaciach – nągich, ubranych, skromnych, wyuzdanych, smutnych, wzniosłych, wytwornych lub kokieteryjnie niechłujnych – artystka przyglądała się samej sobie.

Okres wielkości artystycznej Tamary Łempickiej rozpoczął się w 1925 roku, a zakończył w połowie lat trzydziestych XX wieku. Malarka stała się dojrzałą artystką w wieku dwudziestu kilku lat, zamknęła zaś ten etap jako trzydziestokilkulatka. Dekada ta to niepokromiona i perwersyjna konsumpcja talentu.

enabled her to penetrate the world that she had set out to conquer. She discovered in herself an indomitable and uncompromising woman, surprisingly perspicacious, fearless and hungry for all manner of hedonistic delight. France is a country fond of aristos and artists. The former are excused for small episodes of dissembling; the latter are excused for nothing. Tamara de Lempicka immediately realised of course that she had to discover in herself the intuited genius. The juvenile drawing drill and a steady hand proved her salvation. She achieved what in painting is the essence of distinction: a direct connection between the brain and the hand. And she also qualified for greatness on another count – she was finely attuned to the spirit of the time.

The 1920s were an era of radical artistic reflection. The work of art was considered as a construction, a structure and a discourse with history and politics, as abstraction and expression. De Lempicka intuitively made herself a part of the process, treating the painting as a synthesis of reality. Her female protagonists seem hewn from cardboard, the aggressive chiaroscuro further emphasising their sculpted artificiality. In these painted figures – naked, clothed, modest, lascivious, sad, aloof, refined or coquettishly sluttish alike – the artist contemplated herself.

For Tamara de Lempicka, her period of artistic greatness began in 1925 and came to an end in the mid-1930s. She reached artistic maturity in her twenties, and left this phase behind as a thirty-something. The decade saw her burn through her

Wtedy powstają najwybitniejsze obrazy, o które dzisiaj biją się domy aukcyjne.

Cywilizacja francuska skłoniła Łempicką do ujawnienia siebie przed światem. Cywilizacja amerykańska popchnęła ją ku zamknięciu się w sobie. Artystka odkryła Amerykę, uciekając przed koszmarem Holokaustu i grzebiąc za sobą ukochaną, rozkoszną Europę. Narzędzie malarskie stworzone po to, aby zwyciężyć na paryskim ringu, w Stanach Zjednoczonych przeistoczyło się w wewnętrzny szept. Można odnieść wrażenie, że Tamara amerykańska odsunęła od siebie Tamarę europejską. Zaczęła malować obrazy monochromatyczne, monotematyczne, rozmyte w białach i szarościach. Miejsce europejskiego wybuchu geniuszu zajęło nieśmiałe wyznaczenie.

Maria Anna Potocka

talent, perversely and irrepressibly. It was then that she created her trademark masterpieces, over which auction houses are still fighting today.

The French civilisation encouraged de Lempicka to reveal herself to the world. The American civilisation made her clam up. The artist discovered America on escaping the nightmare of the Holocaust, having buried her beloved, delightful Europe behind. The painting tool she had created to prevail in the Parisian ring turned, in the United States, into an inner whisper. One has the impression that the American Tamara pushed the European Tamara aside. She began to paint monochromatic, monothematic paintings, blurred in whites and greys.

A timid confession had replaced the European burst of genius.

Maria Anna Potocka

Maria Anna Potocka (ur. 1950) – filozof sztuki, dyrektor Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOCAK. Założycielka czterech galerii autorskich (1972–2010), twórczyni międzynarodowej kolekcji sztuki (1973–2010, przekazanej do MOCAK-u), kurator wielu wystaw. Członkini IKG, AICA, ICOM, SPP. Autorka książek: *Malarstwo* (1995), *Rzeźba* (2002), *Estetyka kontra sztuka* (2007), *To tylko sztuka* (2008), *Fotografia* (2010), *Wypadek polityczny* (2010), *Norwa estetyka* (2016), *Zofia Posmysz. Szrajberka 7566* (2018), *150 lat malarstwa polskiego* (2019), *Skuteczność prawicy* (2020), *Malarstwo. Rzeźba. Złote media sztuki* (2020).

Maria Anna Potocka (1950) – philosopher of art, director of the Museum of Contemporary Art in Krakow MOCAK. Founder of four galleries (1972–2010), creator of an international art collection (1973–2010, transferred to MOCAK), curator of many exhibitions. Member of IKG, AICA, ICOM, SPP. Author of books: *Malarstwo* (1995), *Rzeźba* (2002), *Estetyka kontra sztuka* (2007), *To tylko sztuka* (2008), *Fotografia* (2010), *Wypadek polityczny* (2010), *Norwa estetyka* (2016), *Zofia Posmysz. Szrajberka 7566* (2018), *150 lat malarstwa polskiego* (2019), *Skuteczność prawicy* (2020), *Malarstwo. Rzeźba. Złote media sztuki* (2020).

Śpiąca kobieta

1930
olej na desce
38 × 46 cm

The Sleeping Girl

1930
oil on board
38 × 46 cm

Piękna Rafaëla
1927
olej na płótnie
65 × 92 cm

La Belle Rafaëla
1927
oil on canvas
65 × 92 cm

Różowa tunika

1927
olej na płótnie
73 × 116 cm

The Pink Tunic

1927
oil on canvas
73 × 116 cm

Portret mężczyzny
(Portret Tadeusza Łempickiego)
 obraz niedokończony
 1928
 olej na płótnie
 130 × 81 cm

Portrait of a Man
(Portrait of Tadeusz Łempicki)
 painting unfinished
 1928
 oil on canvas
 130 × 81 cm

*Autoportret
w zielonym bugatti*
1929
olej na desce
35 × 27 cm

*Self-Portrait
in the Green Bugatti*
1929
oil on board
35 × 27 cm

Portret pani Boucard

1931
olej na płótnie
135 × 75 cm

Portrait of Mrs Boucard

1931
oil on canvas
135 × 75 cm

Portret Marjorie Ferry

1932
olej na płótnie
100 × 65 cm

Portrait of Marjorie Ferry

1932
oil on canvas
100 × 65 cm

Tamara Łempicka (1898–1980)
była obywatelką kilku cywilizacji.
Z każdą potrafiła sobie poradzić.
Niewątpliwie była silną osobowością,
zachowując w każdej sytuacji klasę
damy. [...] W sobie odkryła kobietę
nieuległą, bezkompromisową,
zaskakująco przenikliwą, wolną od
strachu i głodną wszelkich rozkoszy.
[...] Najważniejszy okres twórczości
artystycznej Tamary Łempickiej
przypada na lata 20. i 30. XX wieku.
Jej twórczość odcisnęła wtedy wyraźny
ślad na historii sztuki. Malarka
stała się dojrzałą artystką w wieku
dwudziestu kilku lat, osiągając pełne
zrozumienie swojej indywidualności
jako trzydziestokilkulatka. Ta dekada
to nieposkromiona i perwersyjna
konsumpcja talentu. Wtedy powstały
najwybitniejsze obrazy, o które dzisiaj
biją się domy aukcyjne. [ze wstępu]

Tamara de Lempicka (1898–1980)
was a citizen of several civilisations.
She could handle each of them.
Beyond a doubt, she was a strong
personality acting like a lady in all
circumstances. [...] She discovered
she was fierce, uncompromising,
exceptionally perceptive, fearless
and thirsty for all pleasures. [...] The most prolific period of Tamara
de Lempicka's artistic career was the
1920s and 30s. At that time, her work
left a clear mark on the history of art.
The painter became a mature artist
in her twenties and achieved a full
understanding of her individuality as
a thirty-something. That decade was an
unfettered and perverse consumption
of her gift. It was then that she created
the most outstanding paintings, over
which the auction houses are fighting
today. [from the introduction]